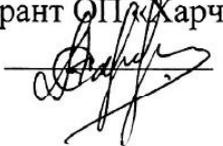

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра технології м'ясних, рибних та морепродуктів

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри технології
м'ясних, рибних та морепродуктів
Протокол № 8 від "18" 05 2021 р.
Завідувач кафедри
 Слободянюк Н.М.

”РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП «Харчові технології»
 Савченко О.А.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Напрямок підготовки – 181 «Харчові технології»

Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 181 «Харчові технології»

Факультет: Харчових технологій та управління якістю продукції АПК

Розробник: к.т.н., доцент Тищенко Людмила Миколаївна

Київ – 2021

Опис навчальної дисципліни

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	181 «Харчові технології» (шифр і назва)	
Спеціалізація	«Харчові технології»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	-
Семестр	3	-
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	-
Практичні, семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	<i>30 год.</i>	-
Самостійна робота	<i>75 год.</i>	-
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	3 год.	-

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Теоретичні основи харчових технологій» є ознайомлення студентів з основними теоретичними положеннями харчових

технологій і закономірностями технологічних процесів, а також їх зв'язок з основними положеннями фундаментальних наук і способами інтенсифікації існуючих технологічних процесів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- формування у студентів наукового підходу до уявлення спільності закономірностей в різних галузях харчових технологій та взаємозв'язку з фундаментальними дисциплінами;
- ознайомлення студентів з основними етапами розвитку технології та основними поняттями технології;
- поглиблення знань з питань будови і функціональних властивостей основних компонентів харчової сировини, а також їх перетвореннях в ході технологічних процесів при виготовленні готової продукції;
- поглиблення знань з питань використання основних процесів харчових технологій;
- формування знань і практичних умінь в узагальненні конкретних технологічних процесів, наукового підходу до удосконалення технологічних процесів при вирішенні питань оптимізації виробництва.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати: основні поняття харчових технологій та етапи розвитку технології як науки; основні компоненти харчової сировини, їх властивості і перетворення в ході застосування технологічних процесів обробки.

Вміти: визначити показники якості сировини і готової продукції основних харчових технологій.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. ЗК 1. Знання та розуміння предметної області, розуміння професійної діяльності.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 1. Здатність впроваджувати у виробництво технології харчових продуктів на основі розуміння сутності перетворень основних компонентів продовольчої сировини впродовж технологічного процесу.

СК 5. Здатність розробляти нові та удосконалювати існуючі харчові технології з врахуванням принципів раціонального харчування, ресурсозаощадження та інтенсифікації технологічних процесів.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	Змістовий модуль 1. Основні закономірності харчових технологій. Фізико-хімічні та технологічні основи харчових технологій. Загальні уявлення щодо основних термінів харчових технологій. Етапи розвитку технології як науки.												
Тема 1. Вступна лекція. Загальні уявлення щодо основних термінів харчових технологій. Етапи розвитку технології як технології	1	11					10						
Тема 2. Фізико-хімічні, біохімічні та технологічні закономірності харчової технології	3	11					10						
Тема 3. Колоїдний стан та утворення дисперсних систем харчових продуктів	5	11					10						
Тема 4. Структурно-механічні (реологічні) властивості харчових мас	7	11					10						
Тема 5. Білки і зміна їх властивостей під впливом технологічного процесу. Харчові продукти як джерело білкових речовин	9	11					10						
Разом за змістовним модулем		55	10		20		50						
	Змістовий модуль 2. <u>Теоретичні основи змін складових харчової сировини при технологічних впливах.</u>												
Тема 6. Вуглеводи в технологічному процесі виробництва продуктів харчування. Вуглеводи і зміна їх властивостей під впливом технологічного процесу. Харчові продукти як джерело вуглеводів.	11	13					10						
Тема 7. Жири і зміна їх властивостей під впливом технологічного процесу. Харчові	13	13					10						

продукти як джерело харчових жирів.													
Тема 8. Вода та її значення в технологічних процесах. Вода в харчових продуктах	15	9	1	2	5								
Разом за змістовим модулем 2		35	5	10	20								
Усього		90	15	30	75								

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Органолептичні методи оцінювання якості харчових продуктів. Визначення індивідуальних порогових концентрацій <u>смакових речовин</u>	4
2	Використання системного підходу в моделюванні технологічного процесу. Іконографічні моделі технологічних процесів харчових виробництв.	4
3	Вивчення характеристик різних фракцій білків пшениці в залежності від розчинності.	2
4	Білки молока. Особливості фракцій при впливі різних зовнішніх факторів	2
	Контроль знань за 1 змістовний модуль	2
5	Визначення властивостей харчових жирів. Зміна ліпідів за технологічної обробки сировини	4
6	Визначення масової частки лактози в молоці йодометричним методом	4
7	Зміни вуглеводів при технологічному обробленні. Вплив різних факторів на гідроліз сахарози	4
8	Визначення масової частки вологи в харчових продуктах	2
	Контроль знань за 2-й змістовий модуль	2
	Разом	30

4. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентів

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС Бакалавр	<i>Кафедра</i>	<i>Модуль 1</i>	Затверджую

напрямок підготовки 181 «Харчові технології»	технології м'ясних, рибних та морепродуктів 2020– 2021 н. р.	БІЛЕТ № 1 з дисципліни ТОХТ	В.о. зав. кафедри <hr/> (підпис) <u>Савченко О.А.</u> 2020 р.
Відкриті питання			
1. Дисперсна система газ/рідина. Основні властивості			
2. Переваги і недоліки органолептичної оцінки харчових продуктів			
Тестові завдання			
1. Сукупність чисельних значень основних параметрів робочої зони, в якій виконується технологічна операція (тиск, температура, вологість, час та інші – це?			
<ul style="list-style-type: none"> - 1. Технологічний режим - 2. Потужність лінії - 3. Матеріальний баланс - 4. Собівартість продукції 			
2. Золями називають дисперсні системи: <ul style="list-style-type: none"> - 1. з колоїдним ступенем дисперсності; - 2. мікрогетерогенні; - 3. грубодисперсні. 			
3. Рівність маси сировини, матеріалів, які надходять на переробку, з масою кінцевого продукту, сумарними відходами і втратами у виробництві <ul style="list-style-type: none"> - 1. Технологічний режим - 2. Потужність лінії - 3. Матеріальний баланс - 4. Собівартість продукції 			
4. Седиментація – це процес: <ul style="list-style-type: none"> - 1. здатність часточок зв'язувати воду; - 2. осадження часточок в гравітаційному полі; - 3. здатність часточок зв'язувати жир. 			
5. Чи впливає внесення цукру на міцність агарового гелю: <ul style="list-style-type: none"> 1. суттєвих змін не відбувається; 2. ні; 3. так. 			
6. Чинники, які характеризують консистенцію це: <ul style="list-style-type: none"> - 1. Волокнистість, густина, клейкість, соковитість - 2. Еластичність, ніжність - 3. Смак, колір - 4. Запах 			
7. Структури ВМС: <ul style="list-style-type: none"> 1. лінійна, розгалужена, просторова; 2. лінійна, хвиляста, просторова; 3. пориста, розгалужена, просторова - 			
8. Харчування більшості мешканців України зорієнтовано на: <ul style="list-style-type: none"> 1. овочі, фрукти, крупи, рослинні жири та білки; 2. тваринні жири, хлібобулочні, макаронні, кондитерські вироби, цукор; 			

3. харчові продукти з високим вмістом рослинних та тваринних білків, кисломолочні пробіотичні продукти, функціональні продукти харчування.

9. У структурі будь-якої технологічної лінії можна виділити три стадії:

1. підготовча, основна, реалізація;
2. підготовчу, основну, заключну;
3. перемішування, збивання, розливання.

10. Основним завданням дисципліни «Теоретичні основи харчових технологій» є:

1. визначення важливих особливостей гідродинамічних, теплових, масообмінних і механічних процесів для забезпечення ефективно організації технології виготовлення продукції;
2. вивчення асортименту та чітке встановлення основоположних характеристик, що складають споживчу вартість харчових продуктів;
3. визначення вирішальних чинників, що впливають на закономірності формування показників якості харчових продуктів та взаємозв'язок органолептичних показників продуктів з їх складом і структурою та їхнього перетворення під час технологічної обробки.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

ОС Бакалавр напряму підготовки 181 «Харчові технології»	Кафедра технології м'ясних, рибних та морепродуктів 2020– 2021 н. р.	Залікова робота БІЛЕТ № 1 з дисципліни ТОХТ	Затверджую Зав. кафедри (підпис) <u>Савченко О.А.</u> 2020 р.
--	---	---	--

Відкриті питання

1. Визначення реології?
2. Переваги і недоліки органолептичної оцінки харчових продуктів

Тестові завдання

7. Сукупність чисельних значень основних параметрів робочої зони, в якій виконується технологічна операція (тиск, температура, вологість, час та інші – це?
  - 1. Технологічний режим
  - 2. Потужність лінії
  - 3. Матеріальний баланс
  - 4. Собівартість продукції
8. Амінокислоти харчових продуктів залежно від впливу їх на процес росту поділяють на дві групи:
  - а) прості та складні;
  - б) замінні й незамінні;
  - в) альбуміни і глобуліни.

3. Типи дисперсних систем:

1	Рідина в газі	А	Рідкий аерозоль
2	Тверде тіло в газі	В	Твердий аерозоль
3	Тверде тіло в твердому тілі	С	Тверда суспензія
4	Газ в твердому тілі	Д	Тверда піна

9. Залежно від наявності подвійних зв'язків жирні кислоти поділяють на:

- а) насичені та ненасичені;
- б) моногліцериди та дигліцериди;
- в) прості та складні.

10. Жири за походженням поділяють на:

- а) природні та штучні;
- б) тваринні та рослинні;
- в) органічні та неорганічні

11. Чинники, які характеризують консистенцію це:

- 1. Волокнистість, густина, клейкість, соковитість
- 2. Еластичність, ніжність
- 3. Смак, колір
- 4. Запах

12. 7. . Взаємодія між аміногрупою амінокислот, амінів, поліпептидів і білків та глікозидною групою цукрі це –

- а) реакція меланоїдиноутворення;
- б) набрякання;
- в) коагуляція.

13. Органічні азотовмісні сполуки, складовими частинами яких є амінокислоти це:

- а) вуглеводи;
- б) жири;
- в) білки;
- г) волога

- 9. Розподіліть продукти за типами дисперсних систем:

- 1	- Борошно при пневмотранспортуванні	- А	- Тверда піна
- 2	- Безе	- В	- емульсія
- 3	- Нативна м'язова тканина	- С	- Тверда емульсія
- 4	- майонез	- Д	- Твердий аерозоль

10. Як називається процес перетворення рідких рослинних жирів в тверді за допомогою каталізаторів шляхом насичення воднем ненасичених жирних кислот?

- а) адгезія;
- б) кристалізація;
- в) гідрогенізація.

6. Методи навчання

Під час навчання дисципліни використовуються нормативні документи, наочне обладнання, комп'ютерні програми з відповідним програмним забезпеченням, наочні стенди, каталоги нормативних документів

7. Форми контролю

Контроль у формі лабораторних занять, семінарів, усного та письмового опитування, захисту рефератів, періодичний та підсумковий.

8. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371).

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис.}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат.}}$

9. Методичне забезпечення

1. Тищенко Л.М., Пилипчук О.С., Сніжко О.О. Теоретичні основи харчових технологій //Лабораторний практикум К.: НУБіП України, 2018. - 56с.
2. ДСТУ і ГОСТ на методи досліджень якості сировини і готової продукції

10. Рекомендована література

Базова

1. Плахотін В.Я. Теоретичні основи харчових виробництв [Текст]: навч.посібник/ В.Я. Плахотін, І С. Тюрікова, Г.П. Хомич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 640 с.
2. Теоретичні основи харчових технологій: навч. Посібник/ [П.П. Пивоваров, А.Б. Горальчук, Є.П. Пивоваров та ін.] Під ред. П.П. Пивоварова. – Х.: ХДУХТ, 2010. – 363с.
3. Поліщук Г.Є. Теоретичні основи технології харчових виробництв [Текст]: текст лекцій для студ. Спец. 6.091700 «[Технологія](#) зберігання, консервування та переробки молока» напряму 0917 «харчова технологія та інженерія» всіх форм навчання / Г.Є. Поліщук -.: НУХТ, 2006. – 106 с.
4. Кравченко М.Ф. Теоретичні основи харчових технологій/ М.Ф. Кравченко, А.В. Антоненко – 2011. -516с.
5. Теоретичні основи харчових технологій : навч.посіб. [текст]/ Л.Л. Товажнянський, В.А. Домарецький, А.М. Куц, Ф.Ф. Гладкий, Л.А. Данилова, В.Д. Ганчук, П.О. Некрасов, Ю.Ф. Снежкін; за ред. Л.Л. Товажнянського. – Х.: НТУ «ХП», 2010.- 720 с.
6. Янчева М.О. Фізико-хімічні та біохімічні основи технології м'яса та м'ясопродуктів/ М.О. Янчева, Л.В. Пешук, О.Б. дроменко// Навч.пос. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 304 с.

Допоміжна

1. Губарев В.Н. Основы пищевой химии. – М.: Биоинформсервис, 1997. – 223с.
2. Соколов А.А. Физико-химические и биохимические основы технологии мясопродуктов. – М.: Пищевая пром-сть, 1965. – 500 с.
3. Смоляр В.І. Фізіологія і гігієна харчування. – К.: Здоров'я, 2000. -335с
10. Артюхова С.А., Богданов В.Д., Дацун В.М. Технология продуктов из гидробионтов. М.: ИНФРА –М, 2002, - 320 с
- 11Бегунов В.Л. Книга о сырье. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Агропромиздат, 1985.-136 с.

- 12 Хоменко В.И. Гигиена получения и ветсанконтроль молока по государственному стандарту. – 3-е изд., переб и доп. – К.: Урожай, 1990
13. Брио Н.П., Конокотина Н.П., Титов Л.И. Технохимический контроль в молочной промышленности. – М.: Пищепромиздат, 1962. – 395 с.
14. Волгин В.Д. Мембранная технология в процессе рыбопереработки. – Информационное письмо концерна «Югрыба».
15. Никитин Д.П., Новиков Ю.В., Зарубин Г.П. Научно-технический прогресс, природа и человек. – М.: из-во «Наука», 1977. – 198 с.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://www.agro3-ecology.ru/statyi/rabota-los-rybopererabatyvayushhego-predpriyatiya.html>
2. <http://www.ecoindustry.ru/phorum/viewtopic.html&f=6&t=4506&archive=1>
3. <http://www.dissercat.com/content/razrabotka-tekhnologii-utilizatsii-zhirovyykh-otkhodov-rybopererabatyvayushchikh-proizvodstv->
4. http://www.npacific.ru/np/magazin/2-98_r/np6010.htm
5. http://www.rybak.com.ru/16-08/_9.htm
6. <http://severdv.ru/news/show/?id=433&p=20&sec=15&r=17>
7. <http://www.ecointernexchange.com/rus/15/30/04/index.php>
8. <http://www.dissercat.com/content/primeneniye-ozona-na-myasopererabatyvayushchikh-predpriyatiyakh>
9. http://otherreferats.allbest.ru/ecology/00119829_0.html
10. <http://invasionbrannan14.blogspot.com/2013/06/blog-post.html>
11. <http://earthpapers.net/ekologicheskaya-otsenka-stochnyh-vod-i-osadkov-myasopererabatyvayushchih-predpriyatiy-i-ih-ispolzovanie-v-selskom-hozyayst>